

TVÆRS TVÆRS TVÆRS
TVÆRS TVÆRS TVÆRS
TVÆRS TVÆRS TVÆRS

En forestilling for at finde essensen af radioprogrammet Tværs
Om at dele - Om at lytte - Om at møde i øjenhøjde

LUDVIG BROSTRUP
TOBIAS LEANDER
LUCIA VINDE DIRCHSEN
ANNA HAWA KAMUK MNASI

AVENY-T // TEATERBILLETTER.DK // 22. OKTOBER - 26. NOVEMBER

AVENY-T

TRIVSEL OG MURSTEN

Dette undervisningsmateriale er udviklet af Rebecca Gjellerup Flösser Scheel for Aveny-T

Kære lærer,

Dette undervisningsmateriale er skabt til dig, som ønsker at arbejde videre med forestillingen og ønsker at stifte bekendtskab med dramaets fantastiske redskaber.

Du og dine elever inviteres med ind i maskineriet bag forestillingen og bliver introduceret for metoder, øvelser samt teori om unges trivsel. Indholdet i dette undervisningsmateriale er inspireret af instruktør Emil Rostrups skabelsesproces med forestillingen TVÆRS.

I materialet tager vi fat i forestillingen og giver eleverne muligheden, for at sætte sig i instruktørens og skuespillernes sted. Her får eleverne trænet deres æstetiske dannelse, ved at tænke kreativt og forholde sig abstrakt. Øvelserne i materialet forholder sig i høj grad til teater-kunnen og træner eleverne i *en måde at være i verden på*, der er åben, generøs og fantasifuld.

Materialet kan bruges som det er eller bruges som inspiration til din egen undervisningsplan. Alle øvelser er designet så en lærer kan guide processen.

Vi ønsker, at dele dramaets magiske formidlingskraft og håber at du, som lærer, vil kaste dig ud i arbejdet med dine elever.

Undervisningsmaterialet er egnet til elever i udskolingen, på de almene gymnasier og erhvervsuddannelser.

Rigtig go 'fornøjelse.

**Mvh
Aveny-T**

Indhold

Kompetencemål	4
Forestillingen	5-6
Murstensmetodikken	7
En innovativ murstensøvelse	8
Et rent møde	9-10
Unge trivsel	11
Hvad betyder trivsel for dig?	12
Fiktion eller virkelighed?	13
Brevkassen	14

Praktisk om forestillingen

Instruktør: Emil Rostrup
Med forlæg af William Lippert
Medvirkende: Anna Hawa Kamuk Mnasi, Lucia Vinde Dirchsen,
Ludvig Brostrup og Tobias Leander
Instruktørassistent og rekvisitør: Emilie Slej Srinakron Andersen
Lysdesign: Jim Falk
Lyddesign: Daniel Fogh
Kostumedesign: Michael Nøhr
Forestillings- og produktionsleder: Emilie Hasling Rasmussen

Spilleperiode: 22. oktober - 26. november 2022

Hvis man ser forestillingen, er her følgende Trigger warning:

- Selvskade
- Mobning
- Hate crimes
- Haze
- Stroboskoplys

Kompetencemål

“Jeg håber, at folk vil diskutere efter forestillingen. Vi skal ikke stoppe samtalen her. Det er en del af det at se teater at forholde sig til det. At tage stilling til det du oplever. Tage stilling på en kreativ måde.” - Instruktør Emil Rostrup, 2022.

Forestillingen er målrettet ungdommen og dette undervisningsmateriale gør sig derfor egnet til elever i udskolingen, på de almene gymnasier og erhvervsuddannelser.

Undervisningsmaterialet understøtter gymnasielovens paragraf 1:

Stk. 3. Uddannelserne skal have et dannesperspektiv med vægt på elevernes udvikling af personlig myndighed. Eleverne skal derfor lære at forholde sig reflekterende og ansvarligt til deres omverden: medmennesker, natur og samfund samt til deres udvikling. Uddannelserne skal tillige udvikle elevernes kreative og innovative evner og kritiske sans.

Stk. 4. Uddannelserne og institutionskulturen som helhed skal forberede eleverne til medbestemmelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Undervisningen og hele institutionens dagligliv må derfor bygge på åndsfrihed, ligeværd og demokrati og styrke elevernes kendskab til og respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, herunder ligestilling mellem kønnene. Eleverne skal derigennem opnå forudsætninger for aktiv medvirken i et demokratisk samfund og forståelse for mulighederne for individuelt og i fællesskab at bidrage til udvikling og forandring samt forståelse af såvel det nære som det europæiske og det globale perspektiv.

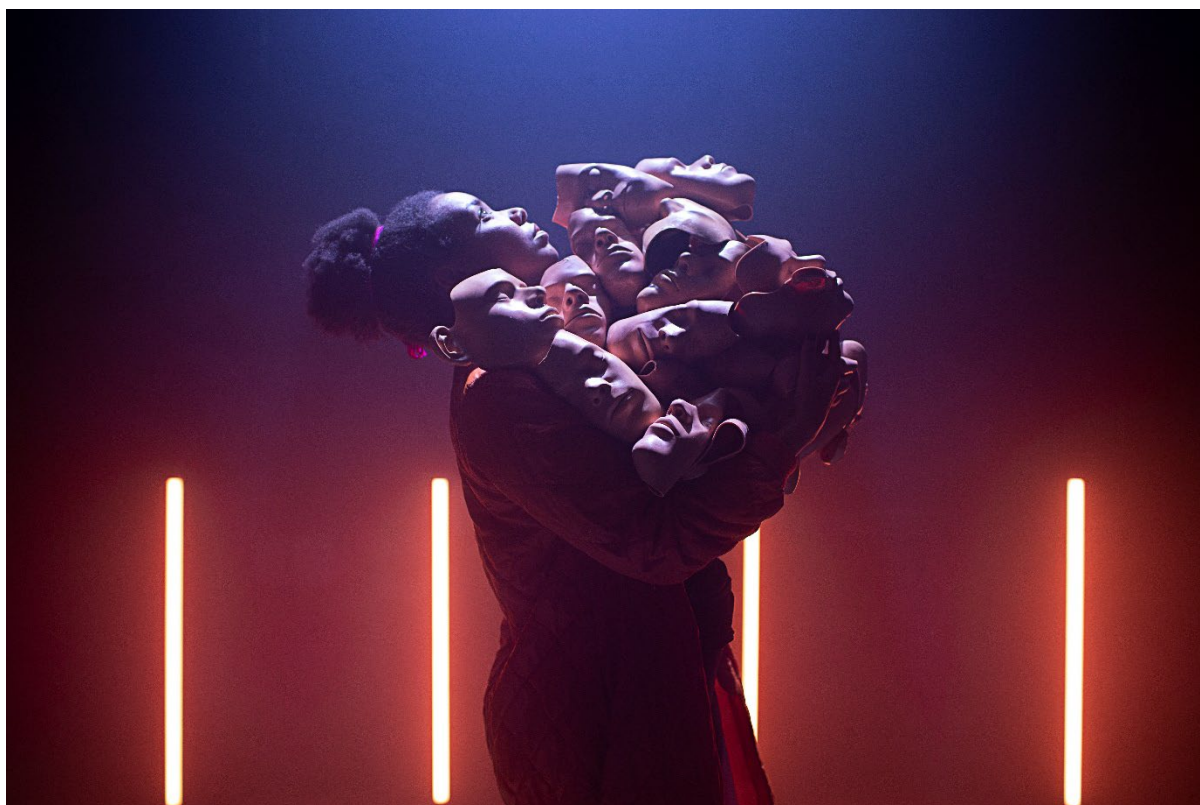
Når i har arbejdet med materialet:

- Har eleverne forholdt sig aktivt til deres egen selvdannelse.
- Har eleverne arbejdet aktivt med drama som genre.
- Har eleverne trænet deres 4 K'er; kreativitet, kollaboration, kommunikation og kritisk tænkning.

Kilde: www.emu.dk

<https://emu.dk/stx/uddannelsens-formaal-og-historie/de-gymnasiale-uddannelsers-formaal>

Forestillingen

***”Jeg håber generelt at publikum reflekterer over sig selv ift. tematikkerne. På en eller anden måde bliver selvbevidste og begynder at skabe koblingsbaner oppe i hjernen så man begynder at se sit liv mere abstrakt - begynder at forstå kreativt. At du tager stilling til at forstå det du ser kreativt. At unge mennesker kan spejle sig og kan blive udfordret i deres kreative associationer.”
- Instruktør Emil Rostrup, 2022.***

I anledning af 50-års jubilæet for DR's legendariske radioprogram Tværs, skabes en rørende, tragikomisk og intim teateroplevelse om at være ung i dag, sat i et historisk perspektiv. I forestillingen er publikum vidne til en række sceniske fortolkninger og parafrafer, der er skabt med inspiration i det originale Tværs-materiale. Forestillingens tematikker afspejler et ungt liv med alt hvad det indebærer fra ensomhed til kærlighed. I radioprogrammet Tværs forholder radiovært Tine Bryld (1939-2011) sig terapeutisk til de medvirkendes livstemaer. I TVÆRS har instruktør Emil Rostrup valgt at forholde sig performativt til tematikkerne. Derfor er TVÆRS ikke en 1:1 genfortælling af radioprogrammet Tværs, men en teaterforestilling, der udelukkende på baggrund af inspiration fortolker, undersøger og videreudvikler tematikkerne. Forestillingen er performativ - både i måden den er skabt og i sit endelige udtryk. Publikum inviteres med på en rejse, der giver site specific

associationer, når teaterrummet inddrages og publikum aktivt skal bevæge sig rundt, mens historierne udspiller sig. Det opleves som en performativ vandreforestilling. Altså en forestilling fyldt med fysiske handlinger, der styres af skuespillerne og som inviterer publikum til at opleve aktivt.

Forestillingen er skabt i en **postdramatisk** ånd og processen har været undersøgende fra start til slut. Skuespillerne har haft adgang til DR's radioarkiv og har lyttet på udvalgte klip. Derefter har de ladet sig inspirere af tematikkerne og på baggrund af dette, er forestillingen blevet skabt. Skuespillernes medvirken i skabelsesprocessen, har været afgørende for det endelige udtryk. Forestillingen er skabt ud fra en særlig metode, der hedder devising.

Det postdramatiske teater: Et begreb der dækker over opgøret med det klassiske teater. Det er et opgør med den klassiske forståelse af, hvad teater er. Et opgør med de fabelagtige sceniske billeder og den klassiske kendte fortælling, der som oftest indeholder tydelige karakterer og klassiske dramatiske konflikter.

Spørgsmål

Beskriv forestillingens handlingsforløb. Hvordan forløber stykket sig? Hvad sker der undervejs?

Hvilke tematikker berører forestillingen?

Hvilke tematikker har gjort størst indtryk på dig som publikum?

Hvilke tanker vækker forestillingen hos dig?

Hvilke elementer fra forestillingen kan perspektiveres til samfundsproblemstillinger?

Har forestillingen et budskab? Hvis ja, hvilket?

Murstensmetodikken

Devising er en helt særlig måde at skabe en forestilling på. TVÆRS er en devised forestilling. Devising er betegnelsen for en skabelsesstrategi. Man kan også kalde dette en metode. Det er blot vigtigt at bemærke, at der grundlæggende ikke findes én universel metode for devising. Typisk for en devisingproces er, at et hold ønsker, at undersøge en tematik uden at have skabt/fundet en tekst på forhånd. I en devised proces skal de medvirkende selv skabe og opfinde deres materiale, tekster og kompositioner under ledelse af instruktøren. Devising adskiller sig fra de traditionelle skabelsesprocesser ved at lægge vægt på, at forestillingens tilblivelse er et kollektivt ansvar.

Emil Rostrup er uddannet instruktør fra den Danske Scenekunstscole i 2020. Rostrup udviklede i hans tid på skolen sin egen tilgang til devising. Dette gjorde han for at skabe en metode, der gjorde hans tilgang til den devisede skabelsesproces tydelig for alle medvirkende. En metode betegner sig på at være en afprøvet skabelon, der kan hjælpe en proces mod et mål. Rostrup kalder sin metode for murstensmetodikken og fortæller metaforisk om den:

“Ens forestilling er en fin muret mur når den står fast. Helt fin og kalket. Men først skal vi hakke en masse sten til vores murstensbunke. Hver sten er en scenisk handling. En tekst, en bevægelse, et kostume osv. Det gør vi i to uger. Vi rammesætter øvelserne. De midterste to uger bruges på at bygge muren. Vi murer stykket sammen i fællesskab. Vi sammensætter de forskellige sceniske handlinger. Når man har gjort det, så spiller man stykket for første gang. Derefter kan man se, hvor muren er svag og så kan du fjerne de ustabile mursten. Så bruger du de sidste to uger på at lave specifikke mursten. Den sidste uge bruger vi tid på at pudse den.”

Spørgsmål

I hvilke andre sammenhæng end teater, ville i kunne drage nytte af murstensmetodikken? Hvornår indgår I i en del af et fællesskab, hvor der er kollektiv medbestemmelse?

En innovativ murstensøvelse

“Kunst er følelser - bare ikke udtalt specifikt i ord. Det er kreative associationer over det materiale vi laver. Det er kondenseret. En boulliontering af menneskets dybeste tanker og følelser. Kunst vil altid være et bestemt menneske, der på et bestemt tidspunkt udtrykker noget bestemt.” Instruktør Emil Rostrup, 2022.

I den første uge i prøveforløbet skulle skuespillerne opfinde lege/øvelser og efterfølgende i fællesskab undersøge deres opfindelser. Det hele tog udgangspunkt i forestillingens tematikker samt et stort udvalg af rekvisitter. Det samme skal i nu afprøve.

Formålet med øvelsen er at opleve, hvor hurtigt man kan generere nye opfindelser og handlinger. I øvelsen trænes elevernes forestillingsevne og evnen til at performe.

I skal bruge:

Post it's

Skrivere

Materialer/genstande/rekvisitter

Jeres forestillingsevne

1. I skal samle så mange rekvisitter som muligt og lægge dem på et bord. Det kan være alt fra en blyant til et udstoppet dyr. I har 10 minutter.
2. Alle får en bunke post it's. Nu skal hver elev, med inspiration i forestillingen, skrive så mange tematikker, ord, associationer og overskrifter ned som muligt. Til slut lægger i alle post it's på et bord ved siden af rekvisitbordet. I har 10 minutter og denne del er uden snak.
3. Nu skal alle elever vælge én rekvisit og én post it.
4. Alle stiller sig i en rundkreds og nu gælder det om at bruge sin forestillingsevne. På skift skal hver elev “sælge” en ny opfindelse som eleven skal opfinde i nuet med inspiration i rekvisitten og teksten på post it'en. Det vigtigste er; opfindelsen skal løse et problem.
5. Gå sammen to og to. Bliv enige om at vælge én af jeres to opfindelser. I skal nu tilføje en fysisk handling til jeres opfindelse. På denne måde gør i jeres opfindelse performativ. I har 15 minutter. Eks. “man bruger opfindelsen ved at bevæge sig sådan...”.
6. Gå sammen med en anden gruppe og afprøv jeres performative opfindelse på hinanden.

Tillykke - I har nu genereret jeres første devisede materiale.

Et rent møde

I følge instruktør Emil Rostrup findes der to måder at tilgå et teaterarbejde; den dramatiske tilgang og den performative tilgang.

“Den dramatiske tilgang indeholder et kæmpe forarbejde og analyse af tekster og karakterer. I den performative tilgang situerer du dig selv i rummet. Du stiller dig med dig selv, din krop og dit væsen i rummet og finder ud af, hvad der skal ske i det rum du befinder dig i. Derfor kommer rammen først senere.”
-Instruktør Emil Rostrup, 2022.

I forestillingens prøveperiode skulle skuespillerne afprøve en simpel, men samtidig udfordrende øvelse. En øvelse der kræver 100% tillid og åbenhed. Skuespillerne skulle to og to mødes på scenegulvet. De to skulle stille sig overfor hinanden og bare se hinanden i øjnene. Fuldstændig neutralt. De skulle skabe et rent møde. **De måtte ikke spille skuespil i deres møde.** Herfra skulle de se, hvordan deres møde ville udvikle sig.

Hvordan tror i det gik?

Det var næsten umuligt for skuespillerne ikke at "spille" deres møde. Fordi skuespillerne er så dygtige til at spille, var det meget udfordrende for dem, at møde hinanden uden at "spille" deres møde.

Det er vanvittigt at se et menneske ind i øjnene. Det er som at se ind i sjælen." - Instruktør, Emil Rostrup, 2022

Øvelse

Denne øvelse kræver et lokale med god plads. Øvelsen styres af læreren. Denne øvelse kræver stor tillid og at man tør kigge på hinanden med et ikke-dømmende og uforfængeligt blik. Formålet med øvelsen er, at træne sin åbenhed over for andre og bemærke, hvor mange filtre vi ser verden igennem.

(Lærer-manus)

Gå rundt i rummet imellem hinanden. Gå jeres egne veje og skab jeres egne spor. Forestil jer at i går på en tømmerflåde, som ikke må vælte. Hav et neutralt blik, der ikke kigger på de andre, men som kigger forbi de andre. Lige nu, skal i ikke opsøge kontakt. Om lidt, må i begynde at stoppe foran hinanden to og to. Skab et møde, hvor i står overfor hinanden. I må ikke tale. I må bare kigge hinanden ind i øjnene. Se på hinanden ikke-dømmende og uforfængeligt. Prøv at vise hinanden tillid og skab et rent møde. Når i ikke kan holde øjenkontakten længere, går i videre og laver et nyt møde med en ny person.

Spørgsmål

Hvad skal der til for at dette møde lykkes?

Hvad betyder det, at mødes rent?

Hvad var det sværeste ved øvelsen?

Hvad gjorde det ved dig at blive mødt rent?

Unge trivsel

Børns Vilkår gennemførte for Ungetrivselsrådet en ungetrivselsanalyse i juni 2022. Analysen viste, at et flertal af de 15-30 årige unge i undersøgelsen oplever sig stressede og at de ikke er gode nok.

Findings fra analysen

- 73 pct. er enige i, at de kun føler sig gode nok, når de har succes på næsten alle områder af deres liv.
- 45 pct. er enige i, at deres venner og veninder har et bedre liv end dem.
- 53 pct. er enige i, at de kun er gode nok, hvis de får topkarakterer på deres uddannelse.
- 47 pct. føler i meget høj eller i høj grad, at deres uddannelse presser eller stresser dem til daglig. 20 pct. føler, at de i mindre grad eller slet ikke kan klare det, der bliver forventet af dem på deres uddannelse.
- 37 pct. af de unge svarer, at de i meget høj eller i høj grad føler sig presset til at komme hurtigt igennem uddannelsessystemet.
- 54 pct. af de unge har det sidste halve år følt sig stressede hele tiden eller det meste af tiden.
- 41 pct. af de unge har oplevet stresssymptomer i løbet af det sidste halve år. 28 pct. har på grund af stress besøgt læge eller været sygemeldt fra deres uddannelse.
- 24 pct. føler i mindre grad eller slet ikke, at de har nogen at snakke med, hvis de føler sig stressede.
- 43 pct. af de unge oplever i mindre grad eller slet ikke, at de har nem adgang til professionel hjælp.

Find analysen her: <https://www.dsfnet.dk/ungetrivselsr%C3%A5det/>

Spørgsmål til analysen

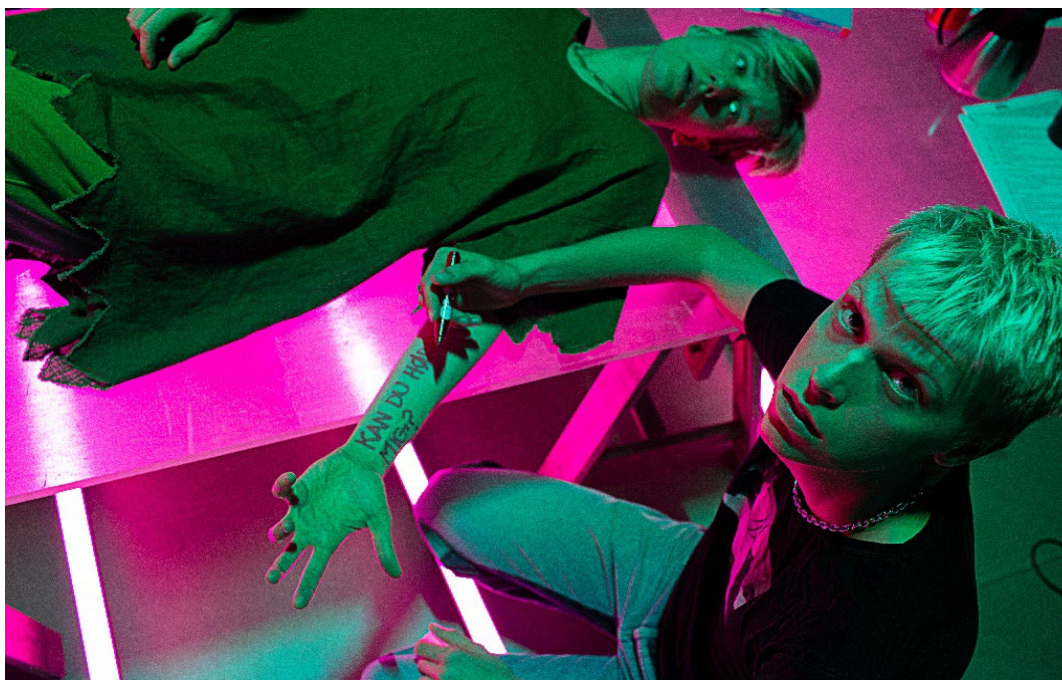
Kan i genkende jer selv i denne analyse?

Hvad springer jer i øjnene?

Hvordan afspejler denne analyse jeres klassen?

Hvad betyder trivsel for dig?

I denne øvelse er formålet, at træne den personlige fortælling og tekst-generering. En personlig fortælling er en fortælling, som er oplevet med egen krop og eget sind. Det gør ikke fortællingen privat. Det handler om, at dele sine tanker og oplevelser ved at gøre det til en fortælling

Øvelse

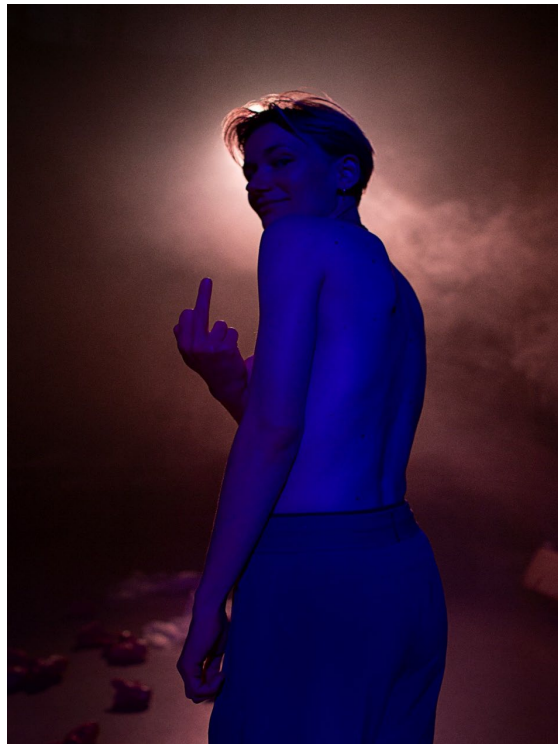
1. Alle finder et sted rummet, hvor de kan sidde uforstyrret for sig selv. Vær åben for at nogen trives bedre på gulvet end på stolen. Alle har et stykke A4 papir og en skriver.
2. Nu er opgaven for alle elever, at skrive en personlig fortælling ud fra spørgsmålet **“Hvad betyder trivsel for dig?”**. Det er fri-skrivning og det gælder om, at holde gang i skriveriet. Hvis man ikke ved, hvad man skal skrive, så tegn små prikker eller streger, til der kommer et ord. Fortællingen behøves ikke at give mening for andre end eleven selv. Læreren sætter et stopur til 15 minutter. I de 15 minutter skal der være helt stille i lokalet. Eleverne skal nu skrive løs.
3. Eleverne går nu sammen to og to. Eleverne læser deres fortællinger højt for hinanden. Her skal der bruge samme ikke-dømmende adfærd og åbenhed som blev trænet i forrige øvelse.
4. Nu samles klassen. De forskellige grupper deler nu, hvilke temaer der gjorde sig gældende i deres personlige fortællinger.
5. Brug elevernes findings til at redegøre for, om der er sammenhæng mellem elevernes trivselsforståelse og analysen fra Børns Vilkår.
6. Valgfrit: I en devisingproces er næste step, at de personlige tekster skal dramatiseres og omskrives til replikker.

Fiktion eller virkelighed?

“Skuespilleren i det postdramatiske teater er ikke længere en fremstiller af en forud (be)skrevet rolle, men en performer, der investerer sig selv og skaber sin egen rolle og i yderste konsekvens spiller ‘sig selv’.” - Skuespilleren på Arbejde, Lene Kobbarnagel, s. 258.

I skabelsen af forestillingen stiller skuespillerne sig selv fuldt til rådighed i en sådan grad at elementer og dele i forestillingen udfordrer publikum til at forholde sig til om det er fiktion eller virkelighed, de er vidner til.

Radioprogrammet Tværs, DR3's Tværs samt teaterforestillingen TVÆRS har det tilfælles, at de alle støtter den personlige fortælling og tager mennesket bag seriøst. Alle fremstillingerne svæver mellem fiktion og virkelighed, da de alle rummer virkemidler fra begge verdener.

Spørgsmål

- Hvornår i forestillingen, skabte skuespillerne overgange mellem fiktion og virkelighed? Hvilken effekt havde det på jer som publikum?
- Hvornår fremgår der elementer af fiktion i radioprogrammet Tværs?
- Hvordan bruges fiktion som virkemiddel til at fremstille virkeligheden i DR3's Tværs dokumentare?
- Kan i finde andre virkelighedsnære fortællinger på podcast eller TV, hvor fiktion bruges som virkemiddel til at fremhæve virkeligheden?

Biografi

Tine Bryld (1939-2011) var radiovært, forfatter og socialrådgiver. Fra 1972 og 36 år frem havde Bryld mere end 6000 rådgivende telefonsamtaler med unge mennesker i radioprogrammet Tværs på DR. Bryld boostede, gennem samtalen, det unge menneskes handlekraft og deres ret til at bestemme over deres eget liv. Bryld manede skyld og skam til jorden og arbejdede for retfærdighed og ligeværd.

Kilder

www.tinebryld.dk

<https://fjernleje.filmstriben.dk/film/9000000251/tine-pa-tvaers>

https://www.dr.dk/drtv/serie/tvaers_80944

<https://open.spotify.com/show/3tyvqE7y6i5VuTdiMOgzLO>

Brevkassen

Har jeres skole en brevkasse? En brevkasse, hvor det er muligt at stille spørgsmål og få seriøse svar og hjælp?

I denne opgave er formålet at stifte bekendtskab med lyd som medie og samtidig opleve, hvad der skal til for at skabe en seriøs brevkasse. Det er her muligt at skabe undersøgelser for, hvornår og hvordan i kan bevæge jer i mellem virkelighed og fiktion. Hvor meget kan i være i den fiktive verden, men samtidig tage virkeligheden alvorligt?

Denne opgave kan strækkes over flere moduler og kan sættes ind i en didaktisk model, der skaber en større proces-ramme om opgave.

Før i går i gang skal i lave et fælles mål. Det fælles mål kunne eks. være "Vi vil skabe bedre trivsel blandt unge på skolen".

Jeres roller

En gruppe der indsamler gode og anonyme spørgsmål:

- Gruppen skal finde en metode til at indsamle seriøse anonyme spørgsmål. Udvælg de spørgsmål som afspejler de største samfundsproblematikker og personlige dilemmaer.
- Én eller flere værter:
- Værterne er ansvarlige for at styre samtalen og sørge for at panelet holder en pæn tone.

Et deltagerpanel:

- Deltagerpanelet skal i samtale med værten/erne hjælpe med at finde svar på de udvalgte spørgsmål og dilemmaer.
- Panelet kan aftale, at de hver især skal repræsentere et synspunkt, for at få en nuanceret samtale.

Et hold lydteknikere:

- Lydteknikerne skal lave en jingle.
- Lydteknikerne sørger for, at Brevkassen bliver optaget i et godt lydformat.
- Lydteknikerne sørger også for, at Brevkassen bliver udgivet på et medie, som jeres skole tillader.

Et produktionshold:

- Produktionsholdet laver en tidsplan og sørger for at den bliver overholdt.
- Produktionsholdet sørger for at Brevkassen i sidste ende lever op til klassens fælles mål og tager spørgsmål og mennesker alvorligt.
- Produktionsholdet giver Brevkassen et nyt navn.

I kan bruge Rostrups murstensmetodik eller en anden didaktisk model for at komme i mål med jeres brevkasse.

Rigtig god fornøjelse!